

notranji ali zunanji. Vsa Grudnova lirika je kljub vplivom nove romantike, ki jih pa skoro ni več čutiti, realistično preprosta. Ta preprostost besede, ki pa najde vedno izraz najsubtilnejšim odtenkom doživljanja, to prepletanje docela realističnih impresij iz vsakdanjega življenja z najbolj skritimi emocijami pesnikovega notranjega sveta, ti mirno, skoro monotono valujoči verzi, melodioznost jezika, barvita metaforika, živa iskrenost doživljanja dajejo pesnim čar, ki se mu ni moč ustavljeti.

Vendar, ali je osvajalna sila, neminljivi čar nove Grudnove lirike, ki jo je natočil kakor omamljivo, nevarno vino v svojo pesniško zbirko, samo v omejenem? Ali se sploh da izraziti, definirati, kje je sugestivna moč, kje so vrele lepote vsake resnične umetnine? Ali bi bila globoka skrivnost, kar je umetnost, še skrivnost, ko bi jo definirali? Ali ni tudi kritika kakor vse znanosti tega sveta omejena na to, da samo ugotavlja zakone in ne more prodreti v poslednje vzroke teh zakonov? Če astronomija ugotavlja zakonitosti gibanja nebesnih sistemov, ali bo mogla kdaj ugotoviti zadnje vzroke gibanja? Če biologija ugotavlja sedeže inteligenčnih funkcij v človeških možganih, ali se je s tem približala vprašanju bistva mišljenja? In če kritika ugotavlja emocije, ki jih umetnina vzbuja, ali bo mogla kdaj prodreti v poslednje vzroke teh emocij? — Kaj je prav za prav beseda, kje so njena temna vrele in odkod njena moč nad človekom? Beseda nima nobene docela določene, za vse enako veljavne pojmovne vrednote, marveč jo vsakdo doživlja po svoje v skladu s svojo notranjo organizacijo in trenutnim nastrojenjem. Ali se ne meri moč lirika po tem, v koliko napolni besedo s svojim čustvenim in miselnim bogastvom in prisili človeka, da se vda njihovi sugestiji, torej valovanju pesnikovega čustvovanja. Ali ni pesnikova moč prav v tem, da odvzame besedam ves njihov balast in jih napravi za nositeljice svojih notranjih doživetij, da dá celo banalnim besedam dih lepote. Notranje doživljanje pesnika je kakor en sam nepretrgan tok, prelivajoč se od prebujenja do zatona zavesti, besede so kakor mala, drobna okenca, ki se včasih odpro, da pogledamo skozi v šumečo reko njegovega duhovnega snovanja. In ta okenca so ponajvečkrat motna, komaj prosojna, mavrično barvana, da le redkokdaj dogledamo skozi v dna pesnikovih notranjih tokov. Podobne misli so mi prihajale v zavest, ko sem se vdajal muziki Grudnovih verzov in razmišljal o njihovi lepoti. Knjiga njegove lirike je kakor čudovita simfonija barv, vonjav in glasov, ki se v melanholični svetlobi jesenskega neba prelivajo v najintimnejše pokrajine naše notranjosti.

PROUČEVANJE SLOVANSKE ZGODOVINE V SOVJETSKI RUSIJI

P. BOGATYREV

V zgodovinskem inštitutu Akademije ved SSSR je bil ustanovljen oddelek za proučevanje slovanstva. Predsednik oddelka dopisni član Akademije ved V. J. Pičeta je poročal dopisniku »Izvestij« o perspektivah bodočega dela. Navajamo nekaj odlomkov iz razgovora s prof. V. J. Pičeto.

Ustanovitev tega oddelka v zgodovinskem inštitutu popolnoma ustreza potrebam sovjetske znanosti. Zgodovina Slovanov je nerazdružno spojena z zgo-

dovino Rusije. Poizkusi, da se posveti temu vprašanju tista pozornost, kakšno zasluži, niso bili sprejeti vedno z razumevanjem. N. pr. znameniti zgodovinar M. N. Pokrovskij je dal pobudo za likvidacijo bizantske komisije pri Akademiji ved in njegov odnos do proučevanja slovanstva je bil na splošno negativen. Znano pa je, da je bila v svojih temeljih bizantska kultura Kijevske države sprejeta preko bolgarske književnosti.

V poznejši dobi, v času Moskovske države je imela srbsko-bolgarska literatura velik vpliv na razvoj moskovske književnosti, posebno živopisne literature. V 18. stol. so sprejeli Srbi iz Rusije »slovansko-srbske« cerkvene knjige, ki so tvorile začetek novejšje srbske književnosti in tudi pripomogle k prebujanju naroda, ki se je nahajal pod turško nadvlado.

Ruski revolucionarni demokrati 60-ih let preteklega stoletja Černyševskij, Dobroljubov in dr. so imeli velikanski vpliv na razvoj družbene misli pri južnih Slovanih, pri čemer je imela veliko vlogo tudi beletrija. Ruski klasiki so bili prevajani v bolgarščino, srbsščino, hrvaščino, slovenščino, češčino, slovaščino, poljščino in lužiško-srbščino.

Proučevanju slovanstva posvečajo veliko pozornost v Angliji, Franciji in nekaterih drugih državah, kjer so bili v ta namen ustanovljeni tudi posebni zavodi. V Združenih državah severne Amerike se nahajajo na nekaterih univerzah stolice za zgodovino Rusije in ostalih slovanskih narodov. Vse to nam dokazuje, kako raste v svetu zanimanje za vlogo Slovanov v kulturnem razvoju.

Sovjetski proučevalci slovanstva imamo velike naloge. Zgodovino slovanstva moramo postaviti na temelje vseevropske zgodovine in jo podati v sodobni znanstveni luči. Slovanski oddelek sestavlja programe za sestavo posameznih zgodovinskih vseh slovanskih narodov. Njegov cilj je proučiti nastanek teh narodov, posebno pa južnih Slovanov in njihove vloge pri razdiranju Bizantinskega cesarstva.

Objasniti hočemo in vnovič pregledati zgodovino caristične politike in njenih odnosov do vseh slovanskih narodov. Naš oddelek bo posvetil vso pozornost proučevanju revolucionarnih gibanj pri slovanskih narodih v preteklosti, kakor na pr. husitskim vojnám, ki spadajo med najvažnejše momente v zgodovini preporoda češkega naroda.

Znanstvenikom, ki bodo sodelovali v tem oddelku, bo na razpolago velika, preko 10.000 zvezkov obsegajoča knjižnica slovanske komisije, ki se nahaja v Leningradu. Potrudili se bomo, da zberemo vso glavno periodično slovansko literaturo iz zadnjih 10 do 15 let. Oddelek bo izdajal zbornike znanstvenih spisov sovjetskih učenjakov, ki proučujejo slovanstvo.

26. in 27. aprila je bila seja zgodovinskega in filozofskega oddelka pri Akademiji ved SSSR. Med drugimi so predavali na njej akademik N. S. Deržavin »Problema proizhođenija južnih Slavjan«, prof. B. A. Rybakov »Anty i Kievskaja Rus« in prof. P. N. Tretjakov »Vostočno-slavjanskije plemena«. Pri debati so govorili dopisni član V. I. Pičeta, prof. A. V. Mišulin in akad. V. V. Struve. Socialno-ekonomski oddelek Državne založbe je ob tej priliki izdal posrečeno prvo številko »Vestnika drevnoj istoriji«, v katerem je posebno poglavje posvečeno proučevanju slovanstva.

(Iz rokopisa prevedel V. J.-in)